Valtiovarainministeriö Neuvostoraportti EU/196/2022-VM-31

Kekäläinen Antti, Järvenpää Soila 9.11.2022

Ecofin-neuvoston kokous 8.11.2022 ja Euroryhmän kokous 7.11.2022, Bryssel; Yhteenvetoraportti

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto (ECOFIN) 8.11.2022

Ecofin-neuvostossa ei saavutettu poliittista yhteisymmärrystä vinjettidirektiivin raskaan tavaraliikenteen ajoneuvoverojen minimitasoista luopumisesta seitsemän jäsenvaltion varauksellisuuden vuoksi. Työ jatkuu teknisellä tasolla. Sen sijaan, Basel III –standardien täytäntöönpanosta vahvistettiin neuvoston yleisnäkemys jäsenmaiden enemmistön tuettua puheenjohtajan ehdotusta. Toimielinten väliset trilogineuvottelut on tarkoitus aloittaa vuodenvaihteen jälkeen.

Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen talous- ja rahoitusvaikutuksia koskevassa asiakohdassa ministerit keskustelivat Ukrainan ensi vuoden rahoitusavusta, josta komissio antaa ehdotuksen 9.11. Jäsenvaltioiden puheenvuoroissa komission ajatukset 18 mrd. euron rakenteellisesta tuesta Ukrainalle saivat kannatusta yhtä jäsenvaltiota lukuun ottamatta. Puheenjohtaja ja komissio toivovat, että ehdotuksesta voitaisiin sopia 6.12. Ecofin-neuvostossa.

Lisäksi komissio antoi tilannekatsauksen elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpanosta, käytiin keskustelu Euroopan finanssipoliittisen komitean vuosikertomuksesta ja hyväksyttiin päätelmät EU:n tilastoista sekä kuultiin puheenjohtajan ja komission tiedonannot lokakuussa pidetyistä kv. kokouksista. Lisäksi neuvoston yhteydessä käytiin vuosittainen EU-EFTA-ministeridialogi ja Ecofin-aamiaisella komissio kertoi Yhdysvaltojen uudesta lainsäädännöstä (Inflation Reduction Act, IRA).

Euroryhmässä käytiin keskustelu Euroalueen talouden kehityksestä ja näkymistä, finanssipolitiikasta euroalueella ja jäsenvaltioiden budjettitoimista energian hintojen nousun vaikutusten hillitsemiseksi. Ministerit toivat keskusteluissa esille haasteen inflaation hillitsemisen sekä toisaalta haavoittuvien kotitalouksien tukemisen ja euroalueen kansainvälisen kilpailukyvyn välillä.

Euroryhmän pankkiunionikokoonpanossa kuultiin säännöllinen raportointi pankkiunionin toiminnallisista näkökohdista.

Lisäksi Italian valtiovarainministeri esitteli maan uuden hallituksen talouspolitiikan prioriteetteja ja komissiolta saatiin yhteenveto kv. kokouksista.

EU-EFTA-ministeridialogi 8.11.

Vuotuisen EU-EFTA-ministeridialogin aiheena oli inflaatio ja erityisesti energian hinnat. EFTA-maiden puheenvuoroissa korostui, että kotitalouksien ja yritysten tukitoimet energiakriisin aikana tulisi pysyä tarkasti rajattuina ja väliaikaisina. Puheenvuoroissa myös ilmeni, että sodan taloudelliset vaikutukset ovat erilaisia eri maissa. EFTA-maissa inflaatio on ollut EU-maita keskimäärin alhaisempi. Puheenjohtaja korosti EU:n ja EFTA-maiden yhteistyön tärkeyttä ongelmien ratkaisemiseksi.

Ecofin-aamiainen 8.11.

Ecofin-aamiaisella komissio kertoi Yhdysvaltojen uudesta lainsäädännöstä (Inflation Reduction Act, IRA). Komissio toivotti tervetulleeksi USA:n ilmastotavoitteet, mutta uusi lainsäädäntö aiheuttaa huolia EU:ssa. IRA:ssa esitetyt valtiontukitoimet ovat WTO-sääntöjen vastaisia ja myös Korea, Japani ja Indonesia ovat esittäneet huolensa asiasta. Asian edistämiseksi on perustettu EU-USA task force, joka kokoontui ensimmäisen kerran 4.11. ja kokoontuu jatkossa viikoittain. Komissio pyrkii löytämään asiaan rakentavan ratkaisun. Ranska korosti, että inflaation ja energian hintojen nousun aiheuttaviin haasteisiin vastaamisen tulee herätä kunnolla.

<u>Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 8.11.</u>

Direktiivi 1999/62/EY (eurovinjetti) tiettyjen ajoneuvoveroa koskevien säännösten osalta

Vinjettidirektiivin raskaan tavaraliikenteen ajoneuvoverojen minimitasoista luopumisesta käytiin lyhyt keskustelu. Seitsemällä jäsenvaltiolla oli vielä varauksellinen näkemys ehdotukseen. Varauksellisuus perustui erityisesti huoleen verotulojen vähentymisestä verokilpailun vuoksi ja lisäksi kaivattiin lisätietoa ehdotuksen vaikutuksista.

Puheenjohtajavaltio Tšekki kertoi jatkavansa työtä teknisellä tasolla, jotta jäsenvaltioiden huoliin löydettäisiin vastaus, ja oli luottavainen yhteisymmärryksen saavuttamisen suhteen.

Basel III-standardien täytäntöönpano

Pankkipakettia (Basel III, vakavaraisuusasetus / luottolaitosdirektiivi) koskevasta neuvoston yleisnäkemyksen vahvistamisesta käytiin Ecofin-neuvostossa lyhyt kommentointikierros. Neuvoston työryhmätasolla saavutetulle kompromissille saatiin jäsenmaiden enemmistön tuki odotetusti myös Ecofin-neuvostossa. Suurin osa jäsenmaista piti esitystä tasapainoisena ja olivat valmiita siirtymään eteenpäin. Kriittisimmät puheenvuorot pitivät Belgia ja Alankomaat, jotka ilmaisivat huoliaan mm. liian löysästä Basel-standardien soveltamisesta. Tanska jätti asiassa lausuman katsoen, että kokonaisriskipainolattia (output floor) ei huomioi tarpeeksi matalariskistä kiinteistösektoria. Toimielinten väliset trilogineuvottelut kyettäisiin aloittamaan Euroopan parlamentin kantojen valmistuttua vuodenvaihteen jälkeen. Trilogineuvotteluissa käytäviä keskusteluita tulevat värittämään neuvoston puolen mahdollisesti ristiriitaiset toiveet, jotka puheenjohtajuuskautensa aloittavan Ruotsin on kyettävä sovittamaan yhteen parlamentin näkemysten kanssa.

Rahoituspalvelualan ajankohtaiset lainsäädäntöhankkeet

Puheenjohtaja katsoo, että sillä on mahdollisuus saavuttaa neuvoston yleisnäkemys rahoitusvälineiden markkinoita koskevasta asetuksesta (MIFIR), rahanpesun estämisen sääntökirjasta (AML Rulebook) ja arvopaperikeskusasetuksesta (CSDR) sekä trilogisopu EU:n vihreistä velkakirjoista (EU GBS) ennen pj-kautensa loppua.

Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen talous- ja rahoitusvaikutukset

Asiakohdassa kuultiin komission suullinen tiedonanto 18.10.2022 julkaistun energiapaketin rahoitusmarkkina-näkökohdista. Tämän lisäksi ministerit keskustelivat Ukrainan ensi vuoden rahoitusavusta.

Komissio kertoi julkaisevansa 9.11.2022 ehdotuksen Ukrainan rakenteellisesta rahoitustuesta vuodelle 2023 (ns. MFA+). Tuki olisi yhteensä 18 mrd. euroa (1,5 mrd. euroa kuukaudessa) ja se sisältää 3 mrd. euron makrotaloudellisen rahoitusavun (MFA), jonka piti alkuperäisen suunnitelman mukaan tulla jo tämän vuoden puolella.

Tulevan ehdotuksen mukaan komissio laskisi liikkeelle joukkovelkakirjoja, joilla rahoitetaan Ukrainalle myönnettäviä lainoja siten, että niiden takauksena käytettäisiin monivuotista rahoituskehystä (MFF). Jäsenvaltiokohtaisia erillisiä takauksia ei tarvittaisi, vaan komissio käyttäisi joukkovelkakirjojen takauksena rahoituskehyksen liikkumavaraa (ns. headroom) eli hyödynnetään EU:n omien varojen katon ja rahoituskehyksen menokaton välistä liikkumavaraa. Lainan takaisinmaksu järjestetään mahdollisimman pitkäksi (10 vuoden lyhennysvapaa) ja jäsenvaltiot maksaisivat korkokustannukset vuoteen 2027 saakka BKTL-perusteisesti ulkoisena käyttötarkoitukseensa sidottuna tulona. Lainan ehdollisuus muodostuisi oikeusvaltiokysymyksistä, korruptionvastaisista toimista sekä hyvän hallinnon edistämisestä.

Jäsenvaltioiden puheenvuoroissa komission esittelemät ajatukset saivat kannatusta, mutta ehdotuksessa tulee kuitenkin rajata tarkasti tuen koko (18 mrd. euroa) ja että se koskee vain Ukrainan tukemista vuonna 2023. Jäsenvaltiot olivat myös pitkälti samaa mieltä siinä, että asian suhteen on edettävä nopealla aikataululla ja sopu on saatava aikaiseksi joulukuuhun mennessä. Unkari ei kannattanut Ukrainan tukemista EU:n yhteisellä rahoitusinstrumentilla, vaan katsoi, että jäsenvaltioiden tulisi tukea Ukrainaa kahdenvälisesti.

Suomi korosti puheenvuorossaan asian kiireellisyyttä ja toivotti komission ehdotuksen tervetulleeksi. Suomi totesi lisäksi, ettei sillä ole vielä muodollista päätöstä asiasta, mutta ymmärtää keskustelun perusteella, että enemmistö tuntuu kannattavan MFF:n headroomin käyttöä. Suomi yhtyi muiden näkemykseen ehdotuksen rajausten tärkeydestä.

Komissio tulee ehdottamaan kohdennettuja muutoksia monivuotisia rahoituskehyksiä koskevaan asetukseen ja varainhoitoasetukseen, joiden osalta se toivoo nopeaa käsittelyä neuvostossa ja parlamentissa, jotta ehdotus voidaan hyväksyä joulukuun Ecofin-neuvostossa ja maksatukset voivat alkaa heti alkuvuodesta.

Puheenjohtaja toivoi myös, että komission ehdotuksesta voitaisiin sopia 6.12. Ecofin-neuvostossa.

Elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpano

Komissio antoi tilannekatsauksen elpymis-ja palautumistukivälineen (RRF) toimeenpanon tilanteesta ja kertoi valmistelevansa tarvearviota RePowerEU:hun liittyen.

Tähän mennessä komissio on arvioinut myönteisesti 26 elpymis- ja palautumissuunnitelmaa ja RRF-välineen kautta on maksettu jäsenvaltioille 136 mrd. euroa. Euroopan tilintarkastustuomioistuin tulee tekemään arvioin jokaisen maksupyynnön arvioinnista.

Komissio toivoi, että lainsäätäjät pääsevät poliittiseen yhteisymmärrykseen RePowerEU:sta kuluvalla pj-kaudella. Euroopan parlamentti äänestää kannastaan 9.11., minkä jälkeen toimielinten väliset trilogineuvottelut voivat alkaa. Komissio julkaisee päivitetyn ohjeen suunnitelmien muokkaamiselle.

Euroopan finanssipoliittisen komitean vuosiraportti 2022

Euroopan finanssipoliittisen komitean (EFB) puheenjohtaja Niels Thygesen esitteli ministereille komitean vuosiraporttia. EFB kritisoi jäsenvaltioita siitä, että vuoden 2021 finanssipolitiikka on ollut liian elvyttävää. EFB katsoo, että tulevan talouspolitiikan koordinaatiokehikon tulisi sisältää myös fiskaalisen kapasiteetin elementti. Asiasta käydyssä keskustelussa osa jäsenvaltioista ei yhtynyt EFB:n näkemykseen liian elvyttävästä finanssipolitiikasta vuonna 2021, vaan korosti, että pandemia oli vielä vahvasti läsnä yhteiskunnissa ja talouden tukitoimet olivat tarpeellisia.

Komissio kertoi julkaisevansa 9.11. tiedonannon talouspolitiikan koordinaatiokehikosta. Komissio sai kritiikkiä siitä, ettei se ole kommunikoinut tulevasta ehdotuksesta tasapuolisella ja läpinäkyvällä tavalla.

Päätelmät EU-tilastoista

Neuvostossa hyväksyttiin päätelmät EU:n tilastopaketista

Lokakuussa 2022 pidettyjen G20 valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien kokouksen ja IMF:n vuosikokousten seuranta

Asiakohdassa tuotiin esiin, että G20 ja IMFC kokouksissa on vaikea saada aikaan yhteisiä kommunikeoita Venäjän vastustuksen takia. Aiheiden osalta todettiin, että IMF:n erityisnosto-oikeuksien (SDR) suhteen ollaan saavutettu edistystä. Kansainvälisen verotuksen suhteen on työtä vielä edessä, mutta maat ovat sitoutuneet edistämään tätä. Ruokaturva oli myös vahvasti esillä kokouksissa ja IMF:n uutta instrumenttia pidettiin tarpeellisina. Myös G20:n yhteisen velanhoitokehikon suhteen on edistytty.

Suomen edustajat
Pysyvä edustaja Markku Keinänen, alivaltiosihteeri Leena Mörttinen ja virkamiesvaltuuskunta

<u>Euroryhmä 7.11.</u>

1.–3. Euroalueen talouden kehitys ja näkymät; Finanssipolitiikka euroalueella: tilannekatsaus alustavista talousarviosuunnitelmista ja talouspolitiikan koordinaatiokeskustelujen jatko; Jäsenvaltioiden budjettitoimet energian hintojen nousun vaikutusten hillitsemiseksi: komission tilannekasaus

Euroryhmän kokouksessa asialistan ensimmäiset kolme asiakohtaa käsiteltiin yhtenä kokonaisuutena. Kokouksen alussa keskusteltiin taloudellisesta tilanteesta ja komissio totesi, että euroalueen talouskasvu on hidastumassa. Lokakuussa talouskasvu oli viimeaikaisimpien tietojen mukaan 0,5 prosenttia. Lisätietoa talouskasvuodotuksista saadaan komissiolta, kun se julkaisee ennusteensa 11.11. Vaikeasta tilanteesta huolimatta esimerkiksi euroalueen työmarkkinat kuitenkin osoittavat resilienssiä.

Vaikka taloutta kohtaavat shokit ovat laajoja, euroalueen talous kasvoi voimakkaasti vuoden ensimmäisellä puoliskolla ja kolmas neljännes oli odotuksia vahvempi. Euroopan keskuspankin Fabio Panetta kertoi talousnäkymien yhteydessä EKP:n viimeisimmistä rahapoliittisista päätöksistä ja johdonmukaisen rahapolitiikan merkityksestä inflaation hillitsemiseksi.

Asiakohdassa käsiteltiin myös tilannekatsausta jäsenmaiden budjettipolitiikoista. Komissio esitteli päivitettyä listaa jäsenmaiden toimenpiteistä korkeaan energian hintaan vastaamiseksi ja analyysia toimien vaikutuksia. Komission arvioiden mukaan euroalueen hallitukset ovat tähän mennessä käyttäneet yhteensä noin 1,25 prosenttia EU:n BKT:sta energiatukeen kuluvana vuonna, eli noin 200 miljardia euroa. Ministerit toivat esille haasteen inflaation hillitsemisen sekä toisaalta haavoittuvien kotitalouksien tukemisen ja euroalueen kansainvälisen kilpailukyvyn välillä. Keskeisenä kysymyksenä ensi vuoden budjettinäkymien kannalta on toimenpiteiden mahdollinen jatkaminen kevään jälkeen. Euroryhmä jatkaa näkemystenvaihtoa vuoden 2023 budjettisuunnitelmista joulukuun euroryhmässä. Tarkoitus on jatkaa keskustelua politiikkakoordinaatiosta tavoitteiden saavuttamiseksi. Näitä tavoitteita ovat matalampi energian hinta, tuen oikea kohdentuminen ja energiasiirtymän kannustaminen.

Asiakohdassa ei kuultu ennakkotietoja komission 9.11.2022 julkaistavasta talouspolitiikan koordinaatiota koskevasta tiedonannosta euroalueen näkökulmasta.

4. Yhteenveto kansainvälisistä kokouksista

Asiakohdassa puheenjohtaja kertoi Washingtonin lokakuisista kokouksista. Lisäksi G7- ja IMFC-puheenjohtajat kertoivat kokouksista. Euroryhmä totesi tarpeen edistää ja säilyttää kansainvälistä yhteistyötä.

5. Muut asiat – Italian uuden hallituksen prioriteetit

Italian uuden valtiovarainministeri Giancarlo Giorgetti esitteli maan uuden hallituksen politiikkaprioriteetit.

Euroryhmä pankkiunionikokoonpanossa:

6. Raportointi pankkiunionin toiminnallisista näkökohdista

a. EKP:n valvontaelimen puheenjohtajan 16. kuuleminen
b. Raportti yhteisen kriisinratkaisuneuvoston toiminnasta

Euroryhmän pankkiunionikokoonpanossa kuultiin säännöllinen raportointi pankkiunionin toiminnallisista näkökohdista. EU:n pankkivalvontaelimen puheenjohtaja Andrea Enría ja EU:n kriisinratkaisuneuvoston puheenjohtaja Elke König vaihtoivat näkemyksiään ministerien kanssa. Keskusteluissa nousi esille pankkisektorin joustavuus, joka on etu pankkiunionin talouksille. Edessäpäin on kuitenkin haasteita, sillä pankit ovat toimineet vuosia matalan koron ja matalan inflaation ympäristössä. Inflaatio, talouden häiriöt ja geopoliittisesta myllerrykset vaikuttavat pankkeihin ja rahoitussektoriin laajemmin. Lisäksi Bulgarian ministeri kertoi asiakohdassa lyhyesti nykytilanteesta euron käyttöönottoa koskevien sitoumusten ja teknisten valmistelujen osalta.

Suomen edustajat
Valtiovarainministeri Annika Saarikko (VM), Alivaltiosihteeri Leena Mörttinen (VM)